

वाचेन्द्रो बलेनेन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥ ८० ॥

का° [११. ७. १.] प्रतिगरिष्यत्युपविष्टेऽध्वर्यो शोऽसावेत्याहूयाश्विना तेजसेत्यनु-
वाकः शंसति । त्रयस्त्रिंशवसाग्रहसादनानन्तरमध्वर्योः होतुः पुरस्तात्प्रतिगार्य-
मुपवेशनमुक्तम् तदाह प्रतिगरिष्यत्यध्वर्यो पुर उपविष्टे सत्यध्वर्यो शोसावोऽमि-
त्याहूयाश्विना तेजसा चक्षुरित्येकादशर्चमनुवाकं शस्त्रं शंसति प्रथमाल्ये ऋचौ त्रिः
शंसनीये मध्यस्थानां त्रयाणां तृचानामादिघ्राहवः कार्य इति सूत्रार्थः ॥ अश्वि-
स्वतीन्द्रदेवत्यानुष्टुप् आद्यः पादोऽष्टार्षः द्वितीयो नवार्षः तृतीयः षडार्षः च-
तुर्थोऽष्टार्षः । अश्विनौ तेजसा सह चक्षुरिन्द्रियमिन्द्राय दधुः दधतुः ददतुः । सर-
स्वती प्राणेन सह वीर्यमिन्द्राय दधौ ददौ । इन्द्रः कल्पान्तरीणः वाचं बलेन
च सह इन्द्रयितृत्कल्पोत्थाय इन्द्रियं सामर्थ्यं ददौ । एवमश्विसरस्वतीन्द्रा इन्द्राय
तेजश्चादि दधुरित्यर्थः सर्वापेक्षया दधुरिति बहुवचनम् ॥ ८० ॥

गोमदू षु णासत्या अश्वावद्यातमश्विना । वर्ती रुद्रा नृपाय्यम् ॥ ८१ ॥

गृत्समददृष्टा अश्विदेवत्यास्तिस्रो गायत्र्यः आद्या पादनिवृद्धायत्री त्रयः सप्तकाः
पादनिवृद्धिति वचनात् । उ सु निपातौ पादपूर्णौ इकः सुजीति [पा° ६. ३.
१३४.] सुनिपाति परे उ इत्यस्य संहितायां दीर्घः सुञ इति [पा° ८. ३. १०७.] सू-
त्रेण सु इत्यस्य षत्वम् पूर्वपदादिति [पा° ८. ३. १०६.] नासत्यशब्दनकारस्य ण-
त्वम् । हे नासत्या नासत्यौ हे अश्विना हे रुद्रा रुद्रौ शत्रूणां रोदयितारौ वर्तिः
विभक्तिव्यत्ययः वर्त्या मार्गेण युवां नृपाय्यं यज्ञं प्रति यातं गृह्यतम् नृभिः पीयते
सोमो यस्मिन्स नृपाय्यः क्रतौ कुण्डपाय्यसंचायाविति [पा° ३. १. १३०.] अत्र कु-
ण्डशब्द उपलक्षकः नृशब्देऽपि तृतीयात्ते उपपदे पिवतेर्धातोरधिकरणे यत्प्रत्य-
यो युगागमश्च निपात्यते । किं कृत्वा गोमत् गावो विद्यन्ते यस्मिन्गोमत् अश्वा-
वत् अश्वा विद्यन्ते यस्य तदश्ववत् मन्त्रे सोमाश्चेत्यादिना [पा° ६. ३. १३१.] अश्वश-
ब्दस्य दीर्घः गोयुक्तमश्वयुक्तं च धनमादाय यज्ञं गृह्यतमित्यर्थः ॥ ८१ ॥

न यत्परो नान्तर आधर्षदृषण्वसू । दुःशस्तो मर्त्यौ रिपुः ॥ ८२ ॥

हे वृषण्वसू वृषा वृष्टिरेव वसु धनं ययोस्तौ यद्वा वृक्षा वृद्ध्या वासयतो